

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljate je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 40.— Din. za naročnike v inozemstvu 60.— Din letno. Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 Din za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 25 Din.

Telefon uredništva št. 312

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat 1 Din. Inzeratni davek posebej.

Oznanila sprejema upravništvo lista.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./L.

Poštni čekovni urad št. 11.197

Reklamacije so proste poštnine.

Izjava.

Na predlog pokrajinske uprave za Slovenijo se je izvršilo imenovanje novega podpredsednika višjega šolskega sveta.

O tem vrašanju je razpravljala tudi širji sosvet pov. UJU v Ljubljani na svoji seji 28. decembra 1922. Stavil je svoje predloge, ker je vzel podpredsednik iz vrst ljudskošolskega učitelstva, da bi imel tudi polno zaupanje vanj.

Imenovanje se je izvršilo na podlagi izrecne iniciative g. d. nam. Iv. Hribarja, ki pa ni upošteval želje, ki so jo izrazili najlegitimnejši zaupniki in zastopniki učitelstva iz vse Slovenije, predsedniki vseh 32 okrajnih učiteljskih društev iz mariborske in ljubljanske oblasti ki so bili na seji navzoči.

G. namestniku je bila izražena želja učitelstva v obliki **tropredloga**. Izjavljamo, da smatramo novega podpredsednika za »izvršeno dejanje«, ki nas je pred nje postavil g. minister Ivan Hribar.

Toda zaradi osebnih vprašanih se ne bodo razdvajale naše vrste, kar je bila morda želja g. Ivana Hribarja.

Obžalujemo le, da je g. pokrajinski namestnik prezrl željo in predlog zastopnikov učitelstva iz vse Slovenije, posebno še zato ker je to v popolnem nasprotju z upoštevanjem, ki ga je dosedaj še vedno našlo učitelstvo pri osrednji vladi

v Beogradu. G. pokrajinski namestnik je pri tem pozabil, da je prezrl željo organiziranega učitelstva, ki stoji danes ramo ob ramo v najtesnejši zvezi s hrvatskim in srbskim učitelstvom; da je prezrl željo učitelstva, ki se bori za državno, narodno in stanovsko edinstvo ki se bori v najširših masah za uveljavljenje državne ideje in avtoriteto jakega ustavnega državnopravnega in družabnega reda — kar je dosedaj še vsaka osredna vlada znala visoko ceniti in upoštevati.

S svojim korakom je g. Ivan Hribar potrdil svoje znano stališče, da ni prijatelj stanovskih in strokovnih organizacij.

Prepričan naj bo, da s tem ni omejil zaupanja v prestž organizacije in ne zapuščal članstva v dvaintridesetorico predsednikov okrajnih učiteljskih društev, ki so mu podali svoje želje. Da uživa organizacija in predsedniki okrajnih učiteljskih društev zaupanje svojega članstva, slovenskega učitelstva je najboljši dokaz izid volitev učiteljskih zastopnikov v višji šolski svet.

V imenu tega učitelstva izrekamo ponovno obžalovanje nad stališčem g. pokrajinskega namestnika, ki ga je zavzel napram želji zastopnikov slovenskega učitelstva.

Poverjeništvo UJU v Ljubljani.

HREN:

Stari idealisti ...

Današnji časi in razmere so abnormalne. Tega menda ni potreba še posebej dokazovati. Čutimo dovolj na lastni koži, vzgledov vidimo vse polno v vseh stanovjih, v vseh panogah avnega življenja. Če človek vse to opazuje z malo širšega vidika, pride nehoti do prepričanja, da se še vedno igrajo z nami valovi povojnega življenja in razmer. Mi se borimo za bilke in se hočemo rešiti, a komaj se oprimeš na videz rešilne bilke že se utrga in drviš napre in napre. Kje in kedar se boš ustavil, tega niti ne slutiš. Res prava igračka — lupinica — na razburkanem morju povojnih razmer.

In tako gre že peto leto vedno navzdol, navzdol. Prva leta je še šlo. Ne samo za to, ker so bile takrat drugačne dražinske razmere in smo bili primeroma s

sedanjimi cenami mnogo boljše plačani. Gmotno vprašanje je sicer eden glavnih momentov in zavisi prav mnogo od njega, vendar to še ni vse. Zato še enkrat poudarjam, da je bilo prva tri leta neprimerno boljše nego zadnji dve, temu ni bil glavni vzrok samo prevedenje na dinarske plače in neprimerno nižje cene, ampak še nekaj drugega. **V nas je živela takrat še trdna in neomajana vera v lastno moč in silo, vera v državo in njene oblasti, vera v konsolidacijo razoranih razmer.** To je bil poleg boljših gmotnih razmer poglaviti vzrok, da smo bili kar omamljeni od prvih poljubov zlate svobode toliko zaželjene in toliko pričakovane. Zato nismo videli kaj nas še čaka do cilja prave in resnične svobode. Jetnik, katerega spustite po dolgih letih težke ječe na svobodo in ga rešite železnih spon, ki so se mu zaedle globoko v meso, se prve tedne in mesece počuti bolj nesrečnega,

kakor preje in niso redki trenutki, ko si zaželi zopet temnice in spon. Sa se je bila njegova narava vsemu temu že privadila.

In kako je z nami danes?

Danes nosijo nekateri izmed nas vero v boljšo bližnjo bodočnost sicer še na jeziku a v srcih in dušah je ni več. Zamorile in ubile so to krute razmere sicer prav polagoma, zato tem bolj gotovo in sistematično. Zato še ni največje zlo, da smo raztrgani, bosni in lačni berači. Zakaj tudi revež je pogosto srečnejši od bogatina. Največje zlo je, da je večini izmed nas ubita vera v ozdravljenje razmer. Zanašali smo se na stranke, zanašali se na vlado, zanašali na nedotakljivost zakona, zanašali se na oblasti. A varanj smo bili na vsej črti in povsod. Zato bom danes z dvomljivim nasmehom pogledal morda resničnega prijatelja, ki mi obeta pomoč, a joku mu ne bom ponudil, da me vzdigne, ker nimam več vere vanj.

Omeniti moram, da velja vse to o vseh javnih nameščencih, torej o vseh stanovjih, ne samo o učitelstvu.

Kaj pa je z nami, z učitelstvom?

V abnormalnih razmerah so tudi abnormalni ljudje — za tiste čase in razmere — normalni. Seveda velja pravilo tudi obratno.

Dandanes živi vse trenutku in užitku. Vse hlata po gmotnem dobičku in se ne ozira prav nič na svojega bližnjega. Pogini ti makari za plotom gladi, da morem le jaz udobno živeti in uživati! Za utri se ne menim, kako bode po moji smrti, me ne briga. Narod, domovina, država, svoboda... To so samo puhlice, katere nosimo na jeziku, pa samo na videz in samo toliko časa, dokler nam nesejo zadosten dobiček. Narod, domovina, država, bratstvo, svoboda, te so vendar samo za to tu, da jih izrabljamo v svoje namene, osebne strankarske, politične.

To sliko ti kaže avno življenje vsepovsod, pa opazuj, se razgovorjaj ali pa čitaj časopise katerekoli hočeš.

Učitelstvo pa dela, dela bolj kakor je delalo v normalnih razmerah menda zato, ker tudi boli strada in trpi pomanjkanje s svojimi družinami vred. Povsod v vseh narodno - izobraževalnih, pevskih, dramatičnih, gospodarskih, političnih društvih in organizacijah, povsod znajo dobiti sestradano paro, da jim odpravlja vsaj tričetrt tistega dela duševnega in telesnega.

In če gre za kake zbirke, mora zopet učitelstvo žrtvovati ali pa nabrati vsaj tričetrt tistega davka, pa naj bode zbirka te ali one vrste. Za druge je treba žrtvovati vse, sebe pa pozabiti. Kar si ustvarimo, si ustvarimo sami s svojimi lastnimi močmi. Javnost meče nam kvečjemu polena pod noge. Tako je bilo pri tiskarni; nič bolje drugod. Drugi uživalo in zbirajo premoženje v teh abnormalnih časih, mi pa stradamo in delamo. Stranke so že od nekdaj izrabljale učitelstvo, pa bodisi ta ali ona. Zato smo pa mi delali za nje, če so nam le namignile in privoščile lepo besedo. Bili smo in smo še njihova igračka — žoga — s katero so se igrali. — **Zato smo prišli tako daleč, ker smo delali vedno in le za druge. Sebe pa pozabljali.**

V tem oziru smo ostali še stari idealisti. Naše družine gladujejo in prezebajo z nami vred. Zašli smo v bedo, v kakršni še nismo bili. Še nikdar nismo tako težko skrbeli za svoje kakor sedaj. Pa poglejmo svoje časopise ki je zrcalo našega dela! Iz njega dobiš sliko, da se nam godi v teh abnormalnih razmerah, popolnoma normalno. Urednik nas kliče na posvetno anketo, konvikt nas vabi, da mu odstopimo samo eno mesečno plačo — tokrat k sreči in menda izjemoma sami zase, ker drugače dajemo drugim in — šolski odri delujejo, da je veselje, nič manj druga društva lastna strokovna društva ima o samo znanstvena in šolsko-politična predavanja, na občinih zborih sklepamo korporativni pristop k »Jugoslovenski Matiči« in Ciril-Metodovi družbi, Rdečemu križu itd., itd. Ko pa pride prvi, pa gledamo debelo ker ne moremo kriti s prejemki niti prehrane za svoje družine, na obleko in obutev niti misliti ni.

Res pravi pravcati stari nepraktični idealisti, ki nikakor ne sodijo v današnje realne razmere. Včasih sem vedno mislil, da so razmere abnormalne, mi pa smo normalni. Zda se mi pa že vsiljuje nasprotna misel.

In kaj naj začnemo? Kaj sem hotel s to dolgovestnostjo?

Nič drugega, kakor ugotoviti dejstvo, da učitelstvo dela in dela še vedno in tako idealno in požrtvovalno kakor še nikoli prej, da se zaveda v polni meri resnosti časov in žrtvuje vse za ljubljeno svobodno domovino, in da pri tem gine v pomanjkanju in bedi. Vsaj tisti faktorji pa,

LISTEK.

Naj dajmo mladine še iz rok!

Prosveta je nekakšen izdelek, skupen izdelek vseh duševnih delavcev. Za vsak izdelek so pač največjega pomena — zmožni delavci. Čim boljše, tem zmožnejši so torej posvetni delavci, tem lepše napreduje prosveta.

Zato mislim, da za nas vzgojitelje ni važnejšega, pa tudi ne primernejšega in — najnejšega dela, nego je **vzgoja prosvetnih delavcev.**

Prosvetni delavci bodo šele tedaj lahko delali uspešno in trajno, ako jim bodo ščitili hrbet socialni delavci. Za tako sporazumno delo na je treba novi rod šele vzgojiti.

Vzgoja prosvetnih in socialnih delavcev bi bila hvaležno in za nared in državo morda najvažnejše delo.

In prav to menda edino to delo smo doslej puščali popolnoma v nemar.

Trudimo se, da otroku do njegovega 14. leta vcepjamo vse zmožnosti in vse dobro, ali s 14. letom ga pahemo v svet — idi in pomagaj si sam.

Mar nismo kruti in — bedasti. Mehke otroške duše gnetemo in gnetemo, da napravimo iz njih sebi in državi prikladno testo, a kadar je testo lepo gladko, ga vržemo v kot, da se — skisa: le malokdaj in le slučajno lahko pade testo na dovolj toplem kraju, kjer se speče v — bled kruh, nam in državi komaj užiten.

Naš poklic nas je postavil na pravo mesto, na mesto, za katerega bi nas morali zavidati vsi elementi v naši državi. Izrabljamo neprecenljivo moč, ki jo imamo v rokah v dobro našega naroda! **Ne opehamo šoli odrasle mladine od sebe, temveč pomagamo ji, da si osnuje trdno oporo v vzajemnem delu, v skupni organizaciji, ki jo bo vselej obvarovala duševnega in tudi fizičnega padca.**

Dajmo šoli odrasle mladini svoj časopis, ki ga popolnoma pogrešamo v naši državi; dajmo ji primernega čtiva (naša literatura ima zelo malo knjig za »odraslo mladino«!); svetujemo ji, kako naj razprede akcijo za **medsebojno pomoč**, kako naj po svojih močeh udeležuje dobrotelost (prostovoljne instruktorske ure prireditve v prid revnih in bolnih tovarišev); **izpremenimo šolska poslopja v prave mladinske dome**, t. j.: **šolska oblastva naj odredijo, da bodo ob nedeljah in praznikih in vseh pouka prostih dneh šolska poslopja na kmetih in v mestih mladini na široko odprta za vse njene prireditve, za mladinske delavnice in mladinske knjižnice, oziroma čitalnice predvsem pa za nedeljske izlete.**

Nedeljske mladinske izlete? Zakaj ne? Za izletnike so pa vendar gostilne in prostori pod milim nebom! Poslednji pač — a le v toplem letnem času; spomladi, v jeseni in pozimi — kje pa naj bi se »Mlado kolo« takrat ustavilo, da se odpočije od dolge hoče? V gostilnah, posebej

no ob nedeljah polnih surovosti in razuzdanosti? Kako lepo bi bilo, in današnji druginji še posebno primerno, ako bi ob takih izletih dobila mladina kotiček v šolskem poslopiu kjer bi vsak pojedel svoj košček kruha in se odpočil.

A — joj meni! — že jih vidim vse šolske metlače — pometače, kako dvigajo metle in vse šolske voditelje, kako rožljajo s ključmi... huda mi je predla, ako hitro ne umolknem.

Samo še pridržen klic izza ogle: Ne dajmo mladine iz rok!

Ilka Waštetova.

Pedagoško-didaktične smernice kiparsko-rezbarskega pouka.

Napisal prof. Alojz Repič.

Tretja stopnja pomožnih vaj obsega pomožna dela: pripravljanje in popraviljanje orodja vseh vrst, rabo pomožnega orodja (šestila, merila, strugala (Raspel) in pil), mešanje barv, barvanje, zlatenje. V pomožnih delih se vežbaj učence že od vsega začetka, sam si mora znati na-